

OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE GROEPSHUISVESTINGSSYSTEMEN IN EUROPA

De term “groepshuisvesting van zeugen” omvat een breed scala van systemen met verschillende functies, die allemaal het welzijn van de zeug beïnvloeden. De systemen verschillen vooral in termen van voermethoden.

INTRODUCTIE

Elk systeem kan naar tevredenheid functioneren mits goed beheerd, maar kan grote welzijnsproblemen veroorzaken als de bedrijfsvoering slecht is. Zo is het moeilijker om individuele zeugen in grote groepen te observeren, te separeren en te behandelen. Daarom is het cruciaal dat diervverzorgers vertrouwen hebben in hun vaardigheden met betrekking tot groepshuisvesting en zo niet dan zouden ze extra training moeten kunnen volgen. Hoewel volgens de EU regels zeugen en gelten voor maximaal 28 dagen na spenen en inseminatie in eenlingboxen kunnen worden gehouden, geldt dit in NL tot maximaal 4 dagen na het insemineren. Bovendien is het vanuit de technische resultaten bezien niet nodig en zijn de kosten hoger vanwege extra hokinrichting en benodigde ruimte.

Groepshuisvestingssystemen moeten een (ingestrooide) ligruimte hebben van voldoende omvang, zodat alle zeugen tegelijk kunnen liggen, evenals een niet-ingestrooide drink- en mestruimte. Waar weinig stro of ander strooisel wordt gebruikt, of in een koel klimaat en ongeïsoleerde stallen, kunnen kennels worden gebruikt (geïsoleerd dak boven de ligruimte) wat voer zal besparen. Berenhokken worden vaak in groepshuisvestingssystemen ingebouwd als hulpmiddel voor de opsporing van terugkomers. Extra opslagruimte is nodig wanneer er sprake is van een ingestrooid systeem. Overschakelen van drijfmest naar vaste mest met stro vereist verschillende soorten van opslag en machines om stro(mest) te hanteren.

BELANGRIJKSTE VOERSYSTEMEN

KORTE AFSCHIEDING:

✓ **Korte afscheidingen** (0,5-1,0m) bij de trog bieden tenminste tot de schouders enige bescherming bij het eten.

✓ Bij het **Biofix** systeem worden de zeugen aan de trog gefixeerd door voer in hele kleine hoeveelheden te doseren. Snel etende zeugen blijven dan wachten op de volgende portie voer in plaats van de buurvrouw te verjagen. Echter dominante zeugen kunnen nog steeds meerdere eetplekken bezet houden of zeugen verjagen. Met name als er grote verschillen zijn in lichaamsgewicht of worpnummer.

!!! LET OP: Brijvoeding kan agressieve concurrentie verminderen omdat de individuele variatie in eetsnelheid bij brijvoer kleiner is dan bij droogvoer. Daarnaast zorgt het grotere volume van brijvoer sneller voor meer verzadiging en vermindert het de motivatie om te vechten

Korte afscheidingen met dichte afscheidingswanden

VOERLIGBOXEN MET UITLOOP:

Het systeem van voerligboxen met uitloop kan worden gemaakt door het aanpassen van bestaande stal en stalinrichting of door aanschaf van nieuwe boxen. Afhankelijk van de breedte van de boxen wordt de box zelf vaak gebruikt om in te liggen. Als er een gemeenschappelijk ligruimte gewenst is dan moet een aangrenzende ruimte beschikbaar gemaakt worden door bestaande boxen te verwijderen. Een alternatieve optie is om de individuele voerboxen tijdens het

✓ Zeugen op elk moment een lege box opzoeken, waar ze worden beschermd tegen concurrentie rond het voeren of zich terug te kunnen trekken als ze door andere zeugen worden lastig gevallen.

✓ De boxen zijn meestal zo ontworpen dat de zeug zichzelf insluit, maar door het achteruitlopen de box ook weer ontsluit om weer toegang tot de groep te krijgen. Maar de diervverzorger kan de boxen ook per rij vergrendelen en ontgrendelen bij het voeren of voor veterinaire behandelingen of controle.

✓ De boxen worden meestal gedurende 30 tot 60 minuten na het voeren vergrendeld.

✓ De groepsgrootte varieert van 6 tot 20-30 zeugen, afhankelijk van bedrijfsgrootte en hoe er gesorteerd wordt bij het samenstellen van de groepen. Zodra groep eenmaal samengesteld is is deze niet gemakkelijk te veranderen, omdat de rangorde dan vaststaat en omdat op worpnummer, drachtigheidsstadium en conditie gesorteerd is.

!!! LET OP: Een voordeel is de mogelijkheid voor individueel handmatig bijvoeren. Zeugen zijn gemakkelijk te controleren en te behandelen in dit systeem

Voersysteem	Groepskenmerken	Management tips
Vloervoeding	Stabiele groepen van 10 tot 20 dieren	<ul style="list-style-type: none"> • Sorteert zeugen op leeftijd en conditie • Verspreid het voer over een groot oppervlak
Korte afscheidingen aan de trog	Kleine stabiele groepen van 6 – 10 zeugen	<ul style="list-style-type: none"> • Droogvoer of brijvoer • Voer moet snel worden gedoseerd • Afscheidingen 50 cm lang (inclusief trog) • Dichte afscheidingen geven meeste rust
Voerligboxen met uitloop	Stabiele groepen, van 6 tot 20 – 30 dieren	<ul style="list-style-type: none"> • Individuele zeugen kunnen bijgevoerd worden
Zeugvoerstations	Grote wisselgroepen (100- 250 dieren) of kleinere vaste groepen 40-50 zeugen/station	<ul style="list-style-type: none"> • Vaste gewenning/training voor introductie in de groep • Getrainde diervverzorgers mbt dieren en techniek • Ruimte nodig rond ingang en uitgang van de stations • Verdeel de ingangen van de voerstations in de ruimte • Ten minste 4m tussen de stations en de ligruimte • Een voercyclus per dag. Einde cyclus in werktijd om training en / of onderhoud in werktijd te kunnen uitvoeren

Tips voor de bedrijfsvoering bij de meest gebruikte voersystemen in groepshuivering voor drachtige zeugen

ZEUGENVOERSTATIONS:

Elke zeug draagt een unieke transponder in een oormerk die wordt herkend door de computer en haar individuele rantsoen wordt verstrekt in het afgesloten voerstation waar een zeug tegelijk kan eten. Het rantsoen wordt in kleine porties (van ca 100g) gedoseerd en de meeste zeugen eten het dagrantsoen in een maaltijd op. De uitgang wordt bediend door de zeug zelf of door de computer. De computer houdt ook een dagelijkse attentielijst bij met zeugen die hun dagelijkse rantsoen niet of niet helemaal opgenomen hebben.

✓ Per dag wordt meestal een **voerstart** gebruikt, een tweede voerstart wordt soms gebruikt voor twee halve dagrantsoenen, dit verhoogt de activiteit, verlaagt de capaciteit van de voerstations en kan zo de concurrentie bij de ingang van de voerstations vergroten.

✓ Rond het voerstation doen zich concurrentie en agressie voor omdat zeugen liever op hetzelfde moment eten, dus een duidelijk **eenrichtingsverkeer van zeugen** naar, door en weg van elk station is nodig met een vrije toegang en de voorkeur om de stations tegen een muur te plaatsen.

✓ Er moet ten minste 3 m **vrije ruimte** zijn bij de ingang van de voerstations en minstens 2 m tussen de ingangen van de stations. Alle poortjes moeten eenrichtingsverkeer hebben om te voorkomen dat zeugen de verkeerde kant op gaan, met een uitgang van ten minste 2 m, die zeugen wegleidt naar de drink- en mestruimte van het hok de eventuele separatuieruimte

VLOERVOEDERING:

✓ In Engeland gebruikt men hoog opgehangen dump- of spinfeeders om het voer te laten vallen of rond te strooien.

✓ Spinfeeders strooien het voer over een groter oppervlak dan dumpfeeders, dus is er minder agressie dan wanneer het voer op een hoop ligt.

!!! LET OP: Het voer kan vuil worden, zodat er hygiëneproblemen kunnen ontstaan als hokken niet regelmatig worden schoongemaakt

Zeugvoerstations

OUTDOOR SYSTEMEN

Outdoor systemen zijn alleen mogelijk in warme of gematigde klimaten en op locaties met lichte, goed-doorlatende grond en bij voorkeur minder dan 750 mm regenval. Zeugen worden in de groep gevoerd waarbij het voer over een groot oppervlak verspreid wordt op de grond of in de trog met ten minste 2 m² ruimte per zeug. Hoewel voerstations en voerboxen kunnen worden gebruikt is individueel voeren meestal duur en niet praktisch dus zeugen worden gegroepeerd op basis van conditie en worpnummer. Water wordt in troggen verstrekt en de zeugen kunnen hun eigen modderpoel maken om in te zoelen, die af en toe bijgevuld kan worden met water.

De zeugen worden vaak gehouden in groepen van 5-20 (15-20 dieren/ha) met hutten van golfplaten op een houten frame voor het bieden van onderdak en een diep strobed voor warmte. Isolatie van de hut is belangrijk in extreme klimaten. Extra (natuurlijke) schaduw en beschutting is noodzakelijk om zonnebrand te voorkomen. Hekwerk bestaat gewoonlijk uit twee schrikdraden 200 mm en 500 mm boven de grond. Zeugen worden binnen geïnsemineerd, of worden samen gehouden met een dekbeer of worden naar de dekbeer gebracht. Outdoor systemen hebben vaak lage kosten per zeug maar vereisen gemotiveerde en bekwame diervverzorging en bedrijfsleiding.

